

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Projekts Nr. 9.2.1.1/15/I/001 „Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās”

Projekta īstenošanas periods: 2015. gada aprīlis – 2023. gada decembris

Kopējais finansējums 9 454 217 eiro, t.sk. Eiropas Sociālā fonda finansējums 8 036 084 eiro

Mērķa grupa – pašvaldību sociālo dienestu un pašvaldību izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālisti, sociālo dienestu vadības līmeņa speciālisti, kā arī personas, kuras nodrošina ģimenes asistenta pakalpojumu Projekta ietvaros

Projekta mērķis – paaugstināt pašvaldību sociālo dienestu darba efektivitāti un pašvaldībās nodarbināto sociālā darba speciālistu profesionalitāti

Galvenās aktivitātes:

1. Profesionālās kompetences pilnveides apmācību un supervīzijas nodrošināšana pašvaldību sociālo dienestu un citu pašvaldības izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālistiem

Aktivitātes mērķis ir veicināt uz individuālām vajadzībām mērķētu sociālā darba speciālistu profesionālās kompetences pilnveidi – apmācības un supervīziju. Tās tiek nodrošinātas visā projekta īstenošanas periodā līdz 2023. gada 30.septembrim, ievērojot normatīvajos aktos par prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteikto apmācību stundu skaitu kalendārajā gadā.

Apmācības - tēmas katru gadu tiek veidotas tā, lai pilnveidotu sociālā darba speciālistu profesionālo kompetenci (zināšanas, prasmes, praktiskās iemaņas) darbam nepieciešamajās ar jomu saistītajās tēmās, tās apstiprina Sociālā darba speciālistu sadarbības padome (SDSSP). Galvenokārt apmācību tēmas koncentrētas uz konkrētu pieeju pielietošanu darbam ar klientiem, profesionālās kompetences pilnveidi sociālā darba praksē ar konkrētām mērķgrupām, kā arī tēmas, kas pilnveido profesionālo kompetenci citu amata aprakstā noteikto pienākumu efektīvai izpildei. Apmācību laikā ne mazāk kā 70% no kopējā programmas apjoma tiek veltīts praktisko iemaņu attīstīšanai un prasmju pilnveidošanai, attiecīgi pārējais programmas apjoms ir teorētisko zināšanu apguve. Efektīvu praktisko iemaņu apguvei, apmācības tiek nodrošinātas grupās, kas nav lielākas par 18 personām.

Supervīzija - pašvaldībām ir iespēja izvērtēt un noteikt optimālāko supervīzijas pakalpojuma veidu (grupas, komandas vai organizācijas, vai individuāli - klātienē vai tiešsaistē), ņemot vērā, vai attiecīgais pakalpojums primāri nav sniedzams individuāli un, ja nav, tad organizējot to grupās. Supervizorus pašvaldības izraugās no Latvijas Supervizoru apvienības sertificēto supervizoru reģistra.

Sociālā darba speciālistu apmācības un supervīzijas tiek nodrošinātas visā Latvijā. Aktivitātes ietvaros no projekta tiek kompensēti pašvaldību faktiskie apmācību un supervīzijas izdevumi 70% apjomā. Apmācību gadījumā kompensācija tiek veikta atbilstoši Vienas vienības izmaksu metodikai.

2. Metodiku izstrāde pašvaldību sociālo dienestu sociālajiem darbiniekiem darbam ar klientu mērķa grupām, kā arī sociālo darbinieku apmācība šo metodiku ieviešanai darbā un pilotprojektu īstenošana

Aktivitātes mērķis ir veicināt pašvaldību sociālo darbinieku profesionalitāti, strādājot ar dažādām mērķa grupām, un veidot vienotu izpratni par konkrēto mērķa grupu.

Metodiku izstrādā jomas profesionāļi, kuriem ir pieredze darbā ar konkrēto mērķa grupu, kā rezultātā, tiek izveidots vienots metodiskais materiāls un izstrādātas klātienēs un e- mācību programmas. Metodikas izstrādes procesā veic metodiskā materiāla aprobēšanu, kas tiek īstenota pilotprojektu veidā.

Vienas metodikas aprobēšanā tiek iesaistīti vismaz 15 sadarbības partneri, pēc iespējas nodrošinot visu reģionu un dažāda lieluma pašvaldību pārklājumu. Viens sadarbības partneris var piedalīties vairāku metodiku pilotprojektos šīs aktivitātes ietvaros.

Metodikas tiek veidotas divos virzienos: (1) aprakstot konkrētu sociālā darba teoriju pielietojumu sociālā darba praksē un (2) instrumentus sociālā darba praksē ar konkrētu mērķa grupu, kā arī krīzes vadības metodika.

Metodikas tiek izstrādātas pakāpeniski (atbilstoši projekta laika grafikam). Pašvaldību sociālie dienesti, kuros tiek veikti pilotprojekti, tiek apstiprināti SDSSP un kļūst par projekta īstenošanas sadarbības partneriem.

Pēc metodikas pamatmateriāla izstrādes pilotprojektos iesaistītajiem sociālajiem darbiniekiem tiek veikta sākotnējā apmācība un pēc detalizētas iepazīšanās ar metodiku notiek metodikas adaptēšana reālā sociālā darba praksē. Pilotprojekts ilgst ne mazāk kā 6 mēnešus un ne ilgāk kā 12 mēnešus.

Metodiku izstrādātāji veic nepārtrauktu uzraudzību un konsultē pilotprojektos iesaistītos darbiniekus. Sadarbības partneru darbinieki fiksē jautājumus, kas metodikās pilnveidojami.

Pēc pilotprojektiem metodiku izstrādātāji rīko atgriezeniskās saites tikšanās, kur piedalās projekta īstenošanas personāls, un uzsāk metodiku pilnveidošanu iepirkumu rezultātā noslēgto uzņēmuma līgumu norādītajos termiņos.

Metodiku ietvaros tiek izstrādātas un Projekta ietvaros organizētas un 100% apmērā finansētas:

Apmācību programmas klātienē (88-100h apjomā). Mācību mērķis ir pašvaldību sociālajiem dienestiem dot iespēju apgūt sociālā darba metodes ar konkrētajām klientu mērķa grupām, tādā veidā unificējot sociālā darba praksi, kas ļauj dažādās Latvijas vietās klientiem saņemt vienlīdz kvalitatīvu pakalpojumu. Mācības paredz jauktu pieeju, apgūstot teorētiskās zināšanas, kas papildinātas ar praktiskām nodarbībām, refleksiju par savu praktisko darbu ar klientiem un grupas diskusijas.

Mācības par katru no tēmām sociālajiem darbiniekiem tiek organizētas divas reizes gadā, vienas grupas dalībnieku skaits ir aptuveni 20 sociālie darbinieki (ar izņēmumiem var būt arī vairāk).

Pieteikšanos dalībai mācībās organizē Projekta komanda, un dalībai mācībās sākotnēji tiek dota priekšroka to pašvaldību sociālajiem darbiniekiem, kuri nav piedalījušies pilotprojektā.

E-apmācības (12h apjomā) ir interaktīvs veids, kā lielākam interesentu skaitam padziļināt zināšanas par kādu no mērķa grupām sev ērtā laikā un vietā. Mācības balstītas MOOC (Massive Open Online Courses) principos un paredz 5 nedēļu tiešsaistes apmācību programmas apgūšanu ar video prezentācijām, intervijām, lasāmajiem resursiem, gadījumu stāstiem, dublētām sarunām ar klientiem utml. Katras nedēļas noslēgumā dalībnieki pilda zināšanu pārbaudes testu. E-mācības tiek nodrošinātas bez maksas. E-mācību norisi nodrošina Valsts administrācijas skola. Pieteikšanos e-mācību kursam organizē Projekta komanda, izsludinot pieteikšanos gan savā facebook profilā, gan izsūtīt e-pastos aicinājumu piedalīties e-mācībās sociālās jomas pārstāvjiem. E-mācības tiek organizētas divas reizes gadā, dalībnieku skaits vienā grupā ir ierobežots līdz 200 cilvēkiem. Pēc e-mācību apguves un zināšanu testu pozitīva vērtējuma dalībnieki saņem apliecinājumu par e-mācību apguvi.

3. Pašvaldību sociālo dienestu vadības kvalitātes modeļa izstrāde un pilotprojektu īstenošana

Aktivitātes mērķis ir izstrādāt vadības kvalitātes modeli, kas paredz sociālā dienesta darba organizācijas standartu izstrādi, ietverot gan organizācijas vadības minimālo prasību kopumu

(programma minimums), gan uz izcilības principiem un regulāru labās prakses salīdzināšanu balstītu pieeju (programma maksimums).

Izstrādātais **darba organizācijas standarts** būs izmantojams pašvaldību sociālajos dienestos un citās pašvaldības izveidotajās institūcijās, kas sniedz sociālos pakalpojumus, tās pašvērtējuma veikšanai. Vadības kvalitātes modelis ietvers arī rezultatīvo **rādītāju kopuma izstrādi** sociālā darba prakses mērīšanai, sociālā dienesta sociālā darba prakses satura apraksta izstrādi, t.sk. sociālā dienesta darbības procesu aprakstu izstrādi, definējot sociālā darba prakses robežas.

Aktivitātes ietvarā izstrādāsim **starpinstitucionālās un starpprofesionālās sadarbības mehānismus** jeb sadarbības modeļus ar institūcijām un citiem nozaru profesionāļiem, aprakstot pašvaldības sociālā dienesta un sociālo darbinieku sadarbību, piemēram, ar Nodarbinātības valsts aģentūru un tās darbiniekiem; ārstniecības iestādēm un ārstniecības personām; izglītības iestādēm un pedagogiem; Valsts probācijas dienestu un tā amatpersonām, tiesībsargājošām iestādēm un policistiem; bāriņtiesu un tās darbiniekiem dažādu sociālo gadījumu vadībai. Tiks definēti arī sociālo dienestu sociālā darba **prakses slodzes kritēriji** un izstrādāta **atalgojuma noteikšanas sistēma**, kas tieši saistīta ar sociālā darbinieka kvalifikāciju un reālo noslodzi.

Tiks izstrādātas arī divas **mācību programmas**:

- * klātienē mācību programma – programma maksimums, kuras mērķauditorija ir pašvaldību sociālo dienestu vadības līmeņa speciālisti;
- * e-mācību programma – programma minimums, kas būs pieejama Valsts administrācijas skolas mācību pārvaldības sistēmā.

4. Metodiskā atbalsta nodrošināšana sociālā darba speciālistiem, tai skaitā periodisko izdevumu izdošana par sociālā darba aktualitātēm, sociālā darba terminoloģijas vārdnīcas un sociālā darba teoriju un metožu grāmatas izstrāde

Metodiskā atbalsta ietvaros tiek organizēti regulāri informatīvi pasākumi par aktualitātēm nozarē un projekta ietvaros īstenotajām aktivitātēm, kā arī tematiski informatīvi pasākumi - diskusijas un metodiskā atbalsta izdevumi.

Konferences - ik gadu visā projekta īstenošanas laikā sociālā darba speciālistiem tiek organizēta konference, kuras saturiskā struktūra ietver gan aktualitātes, gan teorētiskus, gan sociālā darba prakses aspektus. Konference uzskatāma par apjomīgāko mērķa grupas gada pasākumu.

Metodiski – informatīvie semināri reģionos – ik gadu, ievērojot reģionālo principu, tiek organizēti metodiskie semināri, kur ministrijas pārstāvji un projekta personāls informē mērķa grupas pārstāvjus par aktualitātēm normatīvo aktu kontekstā, projekta īstenošanas aktualitātēm, piesaistot ekspertu, padziļināti skata kādu konkrētu sociālā darba prakses tēmu.

Periodiskais izdevums “Sociālais darbs Latvijā”- divas reizes gadā tiek sagatavots, izdots un izplatīts (gan elektroniskā, gan papīra formātā) tematiskais izdevums par sociālā darba aktualitātēm, struktūru nosakot: vidēji trešdaļa teorētisko aspektu; vidēji 40% ar sociālā darba praksi saistītu jautājumu izklāsts (pieejas darbam ar konkrētām mērķa grupām, labās prakses piemēri utml.); trešdaļa aktualitāšu nozarē (normatīvo aktu izmaiņas, aktualitātes projektā utml.).

Tematiskās diskusijas – divas reizes gadā tiek organizētas tematiskās diskusijas par dažādiem aspektiem, kam ir tieša ietekme uz sociālo dienestu darba efektivitāti un sociāla darba speciālistu profesionalitāti, piemēram, par darbinieku attieksmi pret dažādību; par institūcijas „mikroklimata” ietekmi uz institūcijas mērķu sekmīgu realizēšanu un to ietekmējošiem faktoriem. Tematiskās diskusijas nodrošina skatījumu uz reālām problēmām, par ko ikdienā netiek diskutēts, bet kas atstāj ietekmi uz sociālo dienestu darba efektivitāti un darbinieku profesionalitāti. Diskusijas tiek veidotas, iesaistot sociāla darba profesionāļus, attiecīgai tēmai piesaistot jomu ekspertus (sociālos

darbiniekus, sociālantropologus, psihologus utml.) Šādas diskusijas sniedz ieguldījumu arī metodiku darbam ar specifiskām mērķa grupām izstrādē, kā arī vadības kvalitātes kritēriju izstrādē.

Diskusijas, metodiskās sanāksmes, konferences tiek organizētas gan klātienē, gan tiek nodrošināts šo aktivitāšu saturiskās informācijas pieejamība gan labklājības ministrijas mājaslapā, gan izplatība Facebook tīklā, nodrošinot informācijas pieejamību pēc iespējas lielākam mērķa grupas speciālistu skaitam.

Terminoloģijas vārdnīca – tiek aktualizēta un izdota ievērojami pilnveidota sociālā darba terminoloģijas vārdnīcu, kas tiek saskaņota ar metodisku materiāliem (aktivitāte Nr.2), nodrošinot vienotu izpratni par sociālā darba terminoloģiju.

Teoriju un metožu grāmata - tiek izstrādāta un izdota sociālā darba teoriju un metožu grāmata par sociālo darbu ar gadījumu, t.sk. iekļaujot sociālā darba teorijas, metodes un to pielietošanu praksē.

5. Sociālais darbs kopienā, tā attīstība un pilotprojekta īstenošana pašvaldībās

Atbalsts sociālā darba kopienā iniciatīvām veicina sociālā darba metodes attīstību un nostiprināšanos, sniedzot ieguldījumu kopienas problēmu identificēšanā un cēloņu analizē, kā arī, meklējot efektīvākos iedzīvotāju un institūciju iesaistes un aktivizēšanas veidus kopienas problēmu risināšanā un prevencē. Aktivitātes ietvaros tiek **izstrādāts kopienas problēmu identificēšanas un risināšanas metožu apraksts** izmantošanai visās pašvaldībās - republikas pilsētās, lielajos novados, vidējos un mazos novados.

Aktivitātes ietvaros darbība tiek īstenota divos posmos – pakalpojumu sniedzēji izstrādā **modeļi**, kas ietver metožu un rīcības mehānismu aprakstus. Otrajā posmā tiek **piesaistīti un apmācīti** pašvaldību sociālie darbinieki, lai pilotprojektu ietvaros pašvaldībās lokāli ieviestu izstrādāto modeļi. Aktivitātes ietvaros tiek veikti pilotprojekti, iesaistot sadarbības partnerus, kas tiek piesaistīti un apstiprināti SDSSP.

6. Ex-ante un ex-post izvērtējumi pašvaldību sociālo dienestu darbības efektivitātes novērtēšanai

Uzsākot projekta īstenošanu, tiek veikts **ex-ante** izvērtējums. Tiek veikts (1) labumu guvēju, pašvaldību iedzīvotāju, tai skaitā sociālo dienestu klientu apmierinātības ar sociālā darbinieka sniegto atbalstu sociālo problēmu risināšanā, novērtējums. Respondentu izlasē tiek iekļauti un aptaujāti arī iedzīvotāji, kuri nekad nav bijuši sociālā dienesta klienti, tādejādi novērtējot attieksmi pret sociālo dienestu un tā reputāciju sabiedrībā.

(2) Sociālā darba praksi ietekmējošo aspektu novērtējums sociālajos dienestos, t.sk sociālo dienestu vadītāju, sociālā darba speciālistu un pašvaldību vadītāju redzējumu par sociālā darba praksi ietekmējošo aspektu kopumu, lomu, problēmām, prioritātēm utml. Šī punkta ietvaros iepriekš minētās trīs grupas tiek aptaujātas ar anketu palīdzību, tiek organizētas fokusgrupu diskusijas, tiek veiktas padziļinātas ekspertu intervijas.

Ex-post izvērtējumā projekta beigās tiek atkārtoti, balstoties uz to pašu metodoloģiju, lai nodrošinātu rezultātu salīdzināmību, mērīts labuma guvēju, pašvaldību iedzīvotāju, tai skaitā sociālo dienestu klientu apmierinātību, kā arī novērtēta īstenoto projekta aktivitāšu ieguldījuma efektivitāte projekta mērķa sasniegšanā, t.sk. sociālo dienestu vadītāju un sociālā darba speciālistu atgriezeniskā saite par īstenotajām aktivitātēm un pievienoto vērtību pašvaldību sociālo dienestu darba efektivitātes paaugstināšanā un ieguldījumu pašvaldībās nodarbināto sociālā darba speciālistu profesionalitātes pilnveidošanā.

7. Ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšana

Ģimenes asistenta pakalpojums ir nozīmīgs kā individuāla palīdzība būtiskās sociālā darba jomās kā preventīvais sociālais darbs, sociālais darbs ar gadījumu, krīzes intervence darbā ar ģimenes asistenta mērķa grupām un ir kā profesionāls papildu resurss sociālajiem darbiniekiem pašvaldībās. Aktivitātes mērķis ir paaugstināt pašvaldību sociālo dienestu darba efektivitāti, tai skaitā aktivizējot preventīvo darbu ar riska ģimenēm pašvaldībās.

Projekta ietvaros tiek izmantots Ministrijā izstrādāts ģimenes asistenta pakalpojuma apraksts tā saturs, klientu un mērķa grupa, mērķi un rezultāti.

Ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšanas ietvaros tiek veikts **izvērtējums** par jau esošajiem dažādiem sociālajiem pakalpojumiem, kas tiešā vai pastarpinātā veidā saistīti ar atbalsta sniegšanu dažādām klientu mērķa grupām. Tiek **izstrādāta apmācību programma** personu, kuras nodrošina atbalstu sniegšanu ģimenēm, profesionālās kompetences paaugstināšanai, 88-100 stundu apjomā klātienē apmācībām, un apmācot 50 personas. Tiek **īstenots pilotprojekts** izstrādātā ģimenes asistenta pakalpojuma aprobēšanai vismaz vienā nacionālas nozīmes attīstības centrā, vienā reģionālas nozīmes attīstības centrā un vienā pašvaldībā, kas neietilpst reģionālas nozīmes attīstības centrā. Pilotprojekta ietvaros tiek izvērtēta apmācību programmas praktiskā pielietojamība un tās izmantošana ikdienas darbā, vērtējot ģimeņu, ar kurām strādā apmācītās personas, kuras nodrošina atbalsta sniegšanu, sociālās situācijas izmaiņas. Paraleli pilotprojektam tiek veikts ģimenes asistenta **pakalpojuma efektivitātes pētījums**, ar mērķi izvērtēt ģimeņu, ar kurām strādājuši apmācītie sociālo dienestu darbinieki, sociālās situācijas izmaiņas.

8. Sociālā darba izglītības kvalitātes izvērtējums

Sociālā darba izglītības kvalitātes izvērtējuma mērķis ir uzlabot izglītības kvalitāti, papildus pārskatot un aktualizējot arī sociālā darbinieka profesijas standartu, kas ir pamats izglītības programmu veidošanas procesā.

Aktivitātes ietvaros tiek **izvērtētas** sociālā darba, sociālās aprūpes, sociālās rehabilitācijas un sociālās palīdzības **studiju programmas**, sniedzot priekšlikumus to satura pilnveidei. Tiek **aktualizēts sociālā darbinieka profesijas standarts**, nodrošinot tā savienojamību ar sociālā aprūpētāja, sociālā rehabilitētāja un sociālās palīdzības organizatora profesiju standartiem. Pēc profesijas standarta izstrādes tiks izstrādāti **valsts pasūtījuma kritēriji**, kas noteikts to minimālo zināšanu kopumu, ko jāiegūst studentam neatkarīgi no augstskolas, kurā tiek iegūta izglītība. Šie kritēriji, un atbilstība tiem, būs par pamatu budžeta vietu piešķirumam valsts augstskolām, kas sagatavo jaunus sociālā darba speciālistus.

9. Informācijas un publicitātes pasākumi par projekta īstenošanu un informatīvās kampaņas

Tiek organizētas divas informatīvas kampaņas: par **sociāla dienesta vietu un lomu** sabiedrībā un par **kopienas sociālā darba** mērķiem un ieguldījumu sabiedrības attīstībā.

Informācija par projektu tiek izvietota ministrijas un pilotprojektu veicēju telpās uz informatīvajiem plakātiem. Par projekta īstenošanu, t.sk. par to, ka aktivitātes tiek līdzfinansētas no Eiropas Sociālā fonda, tiek nodrošināta projekta publicitāte, sniedzot informāciju plašsaziņas līdzekļiem un regulāri aktualizējot informāciju ministrijas mājaslapā. Sociālajā tīklā Facebook tiek izveidots projekta profils: <https://www.facebook.com/Profesionalasocialadarbaattistibapasvaldibas>

